

ВЧИНЕННЯ КОНСУЛОМ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ В МЕЖАХ АНАЛОГІЇ ЗАКОНУ ЧИ ПРАВА: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І КОНСУЛЬСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Проаналізовано питання можливості консула діяти в межах аналогії закону чи права при вчиненні нотаріальних проваджень. Але, як показує консульська практика, особливо при посвідченні консулом договорів йому слід враховувати дійсну волю особи (осіб) на вчинення правочину. Тому консули мають діяти згідно з принципом свободи договору, тобто діяти в межах аналогії закону або права, а також у випадку, коли процедури певних нотаріальних проваджень не передбачені у законодавстві, згідно з яким має діяти консул. Тому всі аспекти діяльності консулів мають бути закріплені в Положенні про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України, а також у Положенні про діяльність консулів у певних зарубіжних країнах, які слід розробити.

Ключові слова: консул, нотаріальна дія, міжнародний договір, закон, аналогія.

Fursa Yevhen. Consultation of notarial actions within the limits analogues of law or law: current issues of theory and consular practice

The article analyzes the issue of the consul's ability to act within the analogy of law or law in the conduct of notarial proceedings. The opinion was expressed on the need to subordinate his activities as a civil servant to the requirements of the legislation, which includes international treaties. The powers of the consul differ from the powers of the notary; consuls may perform other notarial acts, which are provided by the legislation of Ukraine and international treaties, but the procedure for their performance is not provided in the Regulations.

Key words: consul, notarial act, international agreement, law, analogy.

Актуальність теми дослідження зумовлена практично відсутністю наукових праць, які присвячені даній тематиці. Як показує

аналіз консульської практики щодо вчинення нотаріальних проваджень, консули не знають, як вчиняти нотаріальні дії, якщо їх процедура не передбачена у Положенні.

Мета статті – показати, що у разі вчинення консулом нотаріальної дії, у порядку ч. 2 ст. 38 Закону України «Про нотаріат»[2] (далі – Закон), коли процедура її вчинення відповідним законодавством не регламентована, він може діяти в межах аналогії закону, який регламентує процесуальну діяльність нотаріуса чи права, якщо це не суперечить вимогам законодавства країни перебування консула або імперативним нормам законодавства України.

Для досягнення мети сформульовано **завдання**: проаналізувати законодавство, що регламентує діяльність нотаріуса і консула з вчинення нотаріальних дій; встановити прогалини щодо регламентації процедури вчинення як нотаріусом, так і консулом деяких нотаріальних проваджень; сформулювати відповідні норми, якими доповнити відповідне законодавство.

В актуальності теми автор як вчений, так і практикуючий фахівець звернув увагу на те, що у теорії нотаріального процесу відсутні праці вчених, які б займалися дослідженням питань щодо можливості консула при вчиненні нотаріальних проваджень діяти в межах аналогії закону чи права. Мають місце лише поодинокі праці українських учених, в яких аналізується діяльність нотаріуса з учинення нотаріальних дій в межах аналогії закону чи права [3, с. 53-60]. Автор поділяє такі думки, але з урахуванням прогалин у законодавстві, що регламентує процедуру вчинення консулом нотаріальних проваджень, зокрема у Положенні, а також можливості консула, відповідно ч. 2 ст. 38 Закону, вчиняти також нотаріальні дії, які не передбачені ч. 1 даної норми, згідно із законодавством України, можна зробити висновок про те, що консул, як і нотаріус, може вчиняти нотаріальні дії в межах аналогії закону чи права. Такий авторський висновок зумовлений дослідженням як відповідного законодавства, так і консульської практики за допомогою певних методів наукового пізнання. До них слід віднести діалектичний метод, за допомогою якого автором аналізувалися розвиток та розширення повноважень консула із вчинення певних нотаріальних дій, у зв'язку із змінами у матеріальному праві України, порівняльний метод дав можливість автору, порівнюючи законодавство, що регламентує діяльність нотаріуса і кон-

сула, встановити прогалини та сформулювати відповідні норми до нього, формально-логічний метод застосовувався для з'ясування змісту термінів, понять, категорій, метод узагальнення використовувався для формування основних положень статті, висновків та пропозицій щодо вдосконалення як теорії нотаріального процесу, так і законодавства, яке регламентує процедуру вчинення консулом нотаріальних дій з метою внесення змін та доповнень до нього.

Згідно з Віденською конвенцією про консульські зносини [4] (далі – Конвенція) консули наділені функцією вчинення нотаріальних проваджень (ст. 5 Конвенції). Аналіз консульської практики свідчить про те, що консули при вчиненні нотаріальних дій мають дотримуватися принципу свободи договору і не можуть обмежувати права сторін договору у виборі права, формулюванні конкретних умов договору, за винятком випадків, коли це суперечить вимогам законодавства країни перебування консула або не відповідає імперативним нормам законодавства України. Тому можна сприймати діяльність консула з вчинення нотаріальних дій в межах аналогії закону і права, в широкому аспекті. Тобто консули можуть вчиняти всі нотаріальні дії, які вважатимуть такими, що вони не суперечать імперативним нормам українського законодавства, або говорити про обмежене застосування аналогії закону або права, коли допустимим можна вважати застосування принципу свободи договору або застосовувати аналогію з діяльністю нотаріусів лише тоді, коли їх повноваження не регламентовані або не чітко виписані у спеціальному українському законодавстві. В усіх інших випадках консули мають діяти лише відповідно до норм законодавства. Підходів до вирішення цієї ситуації існує багато. З одного боку, ми погоджуємося з таким обмеженням, які передбачені законом щодо діяльності консулів з учинення нотаріальних дій. Оскільки багато із них не готові, з точки зору їх професійної кваліфікації, вчиняти нотаріальні дії. Крім того, в багатьох консульських установах України має місце велике навантаження на консулів, а особливо нині, коли дуже багато біженців з України проживають за кордоном та потребують консульської допомоги. Тому питання може стояти хоча б про мінімальне виконання консулами нотаріальної функції, а не про задоволення суспільних потреб на високому рівні.

З іншого боку, державою виділяються значні кошти на утримання консульських установ України за кордоном, тому вчинення нота-

ріальних дій має підпорядковуватися найвищим вимогам суспільства, оскільки суспільні відносини постійно ускладнюються, дедалі більше наша держава наближається до європейських стандартів, на її правову систему справляють вплив норми іноземного права, а також прогнозовано, що дедалі більше відносин будуть пов'язані з іноземним елементом. Тобто консульські установи постійно мають удосконалювати свою діяльність, і це об'єктивно.

Не відкидаючи перший бік питання і враховуючи інший, можна рекомендувати створювати потужні консульські відділи при посольствах у певних країнах, які будуть здатні не тільки узагальнювати попит українських громадян та юридичних осіб щодо нотаріальних дій, а й виробляти рекомендації з вчинення або відмови у вчиненні тих чи інших нотаріальних дій на території окремих країн. Отже, такі проблемні питання мають узагальнюватися Відділом апостилю, нотаріату та витребування Департаменту консульської служби Міністерства закордонних справ України, вироблятися оптимальні алгоритми їх вирішення і щодо них мають бути надані рекомендації зі створення конкретних Положень про порядок вчинення нотаріальних дій для працівників консульських відділів та установ у різних країнах світу.

В даному випадку пропонується не нехтувати потребами громадян, але й не задовольняти не завжди обґрунтовані їх вимоги, особливо коли такі вимоги потребують високої кваліфікації і витрат часу, наприклад, на розробку оригінального змішаного договору (ч. 2 ст. 628 ЦК). З проаналізованих автором історичних джерел розвитку нотаріату [5] стало зрозуміло, що раніше існувала практика збирати в перших нотаріальних конторах великих міст найбільш кваліфікованих нотаріусів з усього міста і саме туди відправляли за вчиненням складних нотаріальних проваджень не тільки вимогливих українських громадян, а й іноземців. Цілком можливо, що таку практику варто відновити в тих країнах, де існує декілька консульських установ України, щоб зібрати цікавий, оригінальний досвід, узагальнити його з метою як удосконалення законодавства, яке регламентуватиме процесуальну діяльність консулів, так і з метою удосконалення матеріального законодавства.

Зокрема, у ст. 44 Консульського статуту України [6] (далі – Статут) встановлено, що «консул вчиняє нотаріальні дії, передбачені законодавством України, а порядок вчинення нотаріальних дій

консулом визначається Законом України «Про нотаріат», цим Статутом, Положенням про порядок вчинення нотаріальних дій консулом...» Але у Законі України «Про нотаріат» акцент зроблено саме на діяльності нотаріусів, а не консулів. Тому, на нашу думку, даний Закон слід удосконалити в частині регламентації певних особливостей діяльності консулів, а у ньому лише ст. 38 визначає повноваження консула з учинення нотаріальних дій. Водночас у ст. 44 Статуту на перше місце має бути поставлено Закон, потім Консульський статут України, а лише потім Положення про порядок вчинення нотаріальних дій консулом. До речі, назва останнього положення має таку редакцію: Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України (далі – Положення). В такому разі Положення має відповідати нормам Закону, але в них при зовнішній схожості існують відмінності не тільки в окремих поняттях, а й у змісті. Наприклад, у п. 6 ст. 38 Закону застосовано термін «справжність підпису на документах;», а у п. 6 Положення – «вірність підпису на документах;», у п. 4) видають свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя у разі смерті одного з подружжя, а у п. 4 Положення – видаються свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя, тобто це істотна відмінність не лише у назві, а й у сутності самих проваджень. Кардинальна ж відмінність полягає і в тому, що згідно із п. 16) ст. 38 Закону консули мають видавати дублікати посвідчених ними документів, але це повноваження не відображене у переліку п. 1.3. Положення, хоча має місце в його змісті, а у Положенні існує п. 7, згідно з яким консули мають засвідчувати справжність кваліфікованого електронного підпису на електронних документах, що у ст. 38 Закону такі дії не віднесено до повноважень консулів. Цілком очевидно, що консули мають видавати дублікати посвідчених ними документів, оскільки такі документи певний час зберігаються в архіві консульської установи. Крім того, Міністерство юстиції України і Міністерство закордонних справ України спільно вправі розширювати межі повноважень консулів, оскільки саме вони організують і забезпечують діяльність консулів з учинення нотаріальних проваджень. Але як мають вчиняти консули самостійну нотаріальну дію – засвідчувати справжність кваліфікованого електронного підпису на електронних документах і який правовий сенс

нести така нотаріальна дія. Згідно з п. 2.8. Положення нотаріальні дії з використанням кваліфікованого електронного підпису чи печатки вчиняються в порядку, визначеному законодавством, а у п. 3.13.4. Положення – консул засвідчує справжність кваліфікованого електронного підпису, враховуючи положення порядку вчинення нотаріальних дій з використанням кваліфікованого електронного підпису чи печатки. Отже, в основному документі, де регламентується діяльність консулів – Положенні не регламентовано порядок вчинення цієї нотаріальної дії. З наведеного так само виникає питання про те, а чи може використовуватися тільки електронний підпис чи може використовуватися й «електронна печатка».

Проте, як свідчить аналіз законодавства, яке регламентує повноваження консула з учинення нотаріальних дій та процедуру вчинення ним нотаріальних проваджень, можна встановити:

1) повноваження консула (ст. 38 Закону) відрізняються від повноважень нотаріуса (ст. 34 Закону), але таке обмеження повноважень консулів відповідає інтересам громадян та юридичних осіб, які перебувають за кордоном;

2) повноваження консула, тобто перелік нотаріальних дій, які він вчиняє згідно із ст. 38 Закону, не співпадає із переліком нотаріальних проваджень, передбачених п. 1.3. Положення;

3) консули наділені деякими повноваженнями з учинення нотаріальних дій, проте процедура їх вчинення у Положенні не передбачена, наприклад, за п. 3.20.6. Положення, яке відповідає повноваженням нотаріуса за ст. 102 Закону України «Про нотаріат», які так само не розкриті;

4) консули згідно ч. 2 ст. 38 Закону можуть вчиняти інші нотаріальні дії, які передбачені законодавством України;

5) консули можуть вчиняти нотаріальні дії відповідно до міжнародного договору (п.3.20.4, 3.20.7 Положення);

6) якщо міжнародний договір відносить до компетенції консулів вчинення нотаріальної дії, не передбаченої законодавством України, консули вчиняють цю нотаріальну дію в порядку, встановленому Міністерством юстиції України та Міністерством закордонних справ України.

Розпочнемо аналіз з останнього пункту, оскільки досі не сформульовані порядки вчинення нотаріальних дій щодо тих нотаріаль-

них проваджень, які мають вчинятися консулами за правилами міжнародного або іноземного права. Більше того, вважаємо за доцільне, щоб порядок вчинення таких нотаріальних проваджень був регламентований у відповідному Положенні.

З наведених положень випливає, що, формально нотаріуси наділені більшими повноваженнями згідно із ст. 34 Закону України «Про нотаріат», ніж консули (ст. 38 Закону), але причини певних обмежень абсолютно не зрозумілі. Наприклад, якщо консул вправі посвідчувати заповіти, в тому числі ті, де визначається виконавець заповіту, то чому консули не уповноважені на видачу свідоцтва виконавця заповіту, який має діяти на території іноземної країни та/або в Україні.

Дійсно, консули не вправі призначати виконавця заповіту, оскільки таке повноваження у ст. 1288 ЦК України консулам не надане. Але ж в абз. 2 п.3.10.12. Положення вважається допустимим, щоб консул призначав хранителя майна, що спадкується за законом, незважаючи на те, що у ч. 2 ст. 1284 ЦК України саме до прав спадкоємців віднесене призначення особи, яка вживатиме заходів до охорони частини спадщини, що спадкується за законом.

Вважаємо, що проаналізований абз. 2 п. 3.10.12. Положення слід виключити, оскільки він суперечить ч. 2 ст. 1284 ЦК України.

Крім того, варто відокремлювати нотаріальну дію – посвідчення факту, що фізична чи юридична особа є виконавцем заповіту, коли призначення було здійснено в заповіті, судом або його обрали спадкоємці, від призначення виконавця заповіту нотаріусом. Вважаємо, що консули не повинні призначати виконавця заповіту за аналогією з повноваженнями нотаріусів, але вони вправі укладати договори на управління і охорону спадщини, а також видавати свідоцтво виконавцю заповіту, який був призначений у заповіті. Це лише формальна констатація факту – волевиявлення заповідача. До речі, виконавець заповіту неодноразово згадується у Положенні, тому консулам потенційно, можливо, доведеться співпрацювати з ним, особливо, коли його участь у вчиненні нотаріальної дії визнається обов'язковою (п. 3.10.5. Положення).

Тому вважаємо, що доцільно проводити аналіз повноважень консулів за аналогією із законом, що регламентує діяльність нотаріусів, щоб консули вчиняли нотаріальну дію – посвідчення факту,

що фізична чи юридична особа є виконавцем заповіту, і видавали свідоцтво виконавцю заповіту.

При цьому модель регламентації діяльності консулів більш наближена до діяльності державних нотаріусів, оскільки допускає вчинення не тільки встановлених у Законі дій, а й інших нотаріальних дій. Так, згідно із п. 18. розділу VI Тарифів консульського збору «Нотаріальні дії» Положення про консульський збір [7] передбачається можливість вчинення іншої нотаріальної дії, передбаченої законодавством України.

Отже, консули вправі вчиняти не тільки перераховані у ст. 38 Закону нотаріальні дії, а й інші, оскільки встановлена вартість вчинення таких дій. Згідно із ст. 3 Декрету Кабінету Міністрів України «Про державне мито» [8] перелік розмірів ставок державного мита зафіксований, що робить діяльність державних нотаріусів чітко визначеною і доводить неможливість виходу за встановлений перелік. Наприклад, згідно із ст. ч. 3 ст. 1307 ЦК України нотаріус може здійснювати контроль за виконанням спадкового договору, але такі функції можна покласти лише на приватного нотаріуса через те, що вартість такої нотаріальної дії в Декреті Кабінету Міністрів України «Про державне мито» не встановлена. Але потенційно обов'язок здійснення контролю за виконанням спадкового договору може бути покладений у договорі й на консула України в певній країні, і якщо на це погоджуються обидві сторони договору, то знайти заперечення з цього приводу важко.

Однак у наведеному п. 18 розділу VI Тарифів консульського збору, а також у ч. 2 ст. 38 Закону України «Про нотаріат» передбачається можливість вчинення й інших нотаріальних дій, але робиться відсилка на те, що такі нотаріальні дії можуть вчинятися консулом згідно із законодавством України. Зокрема, ця норма дослівно викладена у такій редакції: *«Законодавством України можуть бути передбачені й інші дії, що вчиняються консульськими установами України».*

Водночас ст. 102 Закону України «Про нотаріат» передбачається, що нотаріуси забезпечують докази, необхідні для ведення справ в органах іноземних держав. Але ж за окремими міжнародними договорами саме консули, а не нотаріуси уповноважені вручати власним громадянам документи і допитувати їх (ч. 2 ст. 14 Договору між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в

цивільних справах) [9] (далі – Договір), але це не розцінюється в Договорі як нотаріальна дія, яка вчиняється консулом, з чим важко не погодитися. Тобто в даному Договорі йдеться про діяльність судів України, яким і має сприяти український консул.

Водночас умови ст. 102 Закону України «Про нотаріат» відображені у п. 3.20.6. Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України і надають повноваження консулам забезпечувати докази, необхідні для ведення справ в органах іноземних держав. Тобто у даному випадку консули мають сприяти іноземним судам, що прямо суперечить ст. 14 Договору між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах.

Більше того, парадокс полягає в тому, що для сприяння іноземним судам консули наділяються повноваженнями згідно із цивільним процесуальним законодавством України. Звідси випливає, що ці відносини не мають нотаріального процесуального характеру, оскільки підпорядковані й регламентовані у Цивільному процесуальному кодексі України [10] (далі – ЦПК). Однак у ЦПК врегульовані повноваження суду як органу державної влади, з його спеціальними повноваженнями. При цьому у ст. 124 Конституції України [11] однозначно встановлено, що делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються, що зайвий раз підкреслює недопустимість використання нотаріусами і консулами повноважень судів і некоректність ст. 102 Закону України «Про нотаріат».

Незважаючи на наведене заперечення, має домінувати положення Договору, і консули мають бути спеціально підготовлені до роботи в Чеській Республіці, щоб вони були здатні допитувати свідків, а ця діяльність не є простою. Очевидно, що і діяльність консулів має сприйматися ширше, ніж лише ті дії, що передбачені законодавством України, оскільки міжнародні договори після їх ратифікації стають частиною українського законодавства.

Вважаємо також, що діяльність консулів України має бути адаптованою до вирішення сучасних проблем, з якими стикаються українські громадяни, зокрема, коли знаходяться за кордоном як біженці.

Так, нам варто визнати, що за наявності за кордоном 5 мільйонів біженців з України частина з них втратить контакти з близьки-

ми родичами і їх необхідно буде визнавати безвісно відсутніми за кордоном. Отже, консулам України потрібно буде провадити опис майна таких осіб, якщо інше не буде встановлено у міжнародному договорі з країною, де сталося таке зникнення громадянина України. Тому такі повноваження консулам вже мають бути надані нині, й такі питання мають бути обговорені з владою країн, де перебуває значна кількість осіб, евакуйованих з України. Так, існують українські біженці, які потребують матеріальної допомоги з боку іноземної влади, оскільки втратили все своє майно. Але кордон перетнула і значна частина заможних громадян України, які вивезли значні кошти, матеріальні цінності тощо, тому в їх інтересах та інтересах їх близьких українські консули мають потурбуватися про їх майно. Тому об'єктивна реальність диктує необхідність розширення повноважень українських консулів за кордоном.

Крім того, існують й не складні нотаріальні провадження, які консули можуть вчиняти без спеціальної підготовки. Так, доволі часто в діяльності нотаріусів і консулів виникає необхідність звернення із запитами або повідомленнями до юридичних або фізичних осіб, що вимагає від консулів витрат часу, зусиль і коштів на складання і відправку таких повідомлень. Але ж передача таких заяв має бути оплачена, тому мають бути встановлені тарифи і оплата фактично витрачених консульством на пересилку таких листів (повідомлень), відповідей, коштів.

У цьому випадку важко погодитися із положеннями ст. 38 Закону України «Про нотаріат», де відсутня така нотаріальна дія, як передавача заяв фізичних та юридичних осіб іншим фізичним та юридичним особам. Це питання абсолютно не узгоджується з реальними потребами громадян, які вправі розраховувати на сприяння в передачі їх заяв іншим громадянам та юридичним особам, що має супроводжуватися й видачею відповідного свідоцтва про вручення такого повідомлення. Такий офіційний спосіб вручення повідомлень дуже корисний, наприклад, коли інша сторона ухиляється від прийняття поштових повідомлень.

Формально аналізуючи положення ч. 2 ст. 38 Закону України «Про нотаріат», можна було б говорити про широку аналогію закону або права і можливість консулам вчиняти нотаріальні дії, яка застосовується, зокрема, й нотаріусами України, оскільки наведений у ч. 1 цієї норми перелік неузгоджений з характером

консульської діяльності. Наприклад, відсутність у п. 1.3. Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України такої нотаріальної дії, як видача дублікатів нотаріальних документів, що зберігаються у справах консула, не узгоджується з ч. 1 ст. 38 Закону України «Про нотаріат», хоча в самому змісті Положення розкривається зміст такого нотаріального провадження.

Отже, варто виділити ті нотаріальні провадження, які вчиняються нотаріусами України, але не вчиняються консулами України і, по можливості, розширити повноваження консулів, щоб оптимально забезпечити охорону і захист прав фізичних та юридичних осіб України, які знаходяться у державі перебування консула.

Водночас варто сприймати консула як державного службовця, який не повинен діяти в межах аналогії закону чи права, а має підпорядковувати свою діяльність вимогам законодавства, до якого належать й міжнародні договори. Тому всі аспекти діяльності консулів мають бути відтворені в Положенні про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України, а також, на нашу думку, у положеннях про діяльність консулів у певних країнах. Водночас, якщо ми визнаємо посвідчення договорів, і зокрема правочинів, не шаблонною діяльністю, а враховуємо необхідність засвідчення дійсної волі особи (осіб), то мусимо визнати, що консули в такому разі мають діяти відповідно до принципу свободи договору, тобто в межах аналогії закону або права, а також коли процедури певних нотаріальних проваджень не передбачені у законодавстві, згідно з яким консул має їх вчиняти.

1. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Аналогія закону та аналогія права в нотаріальному процесі. *Теорія нотаріального процесу* / за заг. ред. Фурси С.Я. Київ: Алерта; Цул, 2012. 920 с. 2. Положення про порядок вчинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України. URL: [310https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-04?find=1&text=%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BA%D0%B0+%D0%BD%D0%B0%D0%B4+%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%BC#w1_13](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-04?find=1&text=%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BA%D0%B0+%D0%BD%D0%B0%D0%B4+%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%BC#w1_13). 3. Про нотаріат: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>. 4. Віденська конвенція про консульські зносини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047#Text. 5. Кульчицький М. Нариси історії нотаріату України. Київ: Гопак. 2008. 144 с. 6. Консульський

статут України, затверджений Указом Президента України від 2 квітня 1994 року № 127/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#Text>.
7. Положення про консульський збір. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-18#Text>.
8. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/7-93#Text>.
9. Договір між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203_018#Text.
10. Цивільний процесуальний кодекс // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
11. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

References

1. Fursa S.Ia., Fursa Ye.I. *Analohii zakonuta analohii pravu v notarialnomuprotsesi. Teoriia notarialnoho protsesu / za zah red. Fursy S.Ia.* Kyiv: Alerta; Tsul, 2012. 920 s.
2. Polozhennia pro poriadok vchynennia notarialnykh dii v dyplomatychnykh predstavnytstvakh ta konsul'skykh ustanovakh Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-04?find=1&text=%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BA%D0%B0+%D0%BD%D0%B0%D0%B4+%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%BC#w1>.
3. Pro notariat: Zakon Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>.
4. Videnska konventsiiia pro konsul'ski znosyny. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047#Text.
5. Kulchytskyi M.. *Narysy istorii notariatu Ukrainy.* Kyiv: HopaK. 2008. 144 s.
6. Konsul'skyi statut Ukrainy, zatverdzhenyi Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 2 kvitnia 1994 roku N 127/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#Text>.
7. Polozhennia pro konsul'skyi zbir. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-18#Text>.
8. Dekret Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro derzhavnemyto». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/7-93#Text>.
9. Dohovir mizh Ukrainoiu ta Cheskoiu Respublikoiu pro pravovu dopomohu v tsyvilnykh spravakh. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203_018#Text.
10. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
11. Konstytutsiia Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Fursa Yevhen. Consulation of notarial actions within the limits analogues of law or law: current issues of theory and consular practice

The article analyzes the issue of the consul's ability to act within the analogy of law or law in the conduct of notarial proceedings. The opinion was expressed on the need to subordinate his activities as a civil servant to the requirements of the legislation, which includes international treaties. The powers of the consul differ from the powers of the notary; consuls may perform other notarial acts, which are provided by the legislation of Ukraine and international treaties, but the procedure for their performance is not provided in the Regulations; if an international agreement refers to their competence to perform a notarial act not provided for by the legislation of Ukraine, they shall perform it in accordance

with the procedure established by the Ministry of Justice of Ukraine and the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. But as consular practice shows, especially when the consul certifies contracts, he should take into account the real will of the person (persons) to commit the transaction, so we must recognize that consuls must act in accordance with the principle of freedom of contract, that is, by analogy with law or law. In the case when the procedures of certain notarial proceedings are not provided for in the legislation according to which the consul must act, but provided that it does not contradict the requirements of the legislation of the country of the consul's residence or the mandatory norms of the legislation of Ukraine.

Therefore, all aspects of the activities of consuls should be reproduced in the Regulations on the procedure for notarial acts in diplomatic missions and consular posts of Ukraine, as well as, in our opinion, in the Regulations on the activities of consuls in certain foreign countries to be developed.

Key words: consul, notarial act, international agreement, law, analogy.